

Synpunkter på dricksvattenutredningen SOU 2021:81 från Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt

Länsstyrelsen i Norrbottens län, tillika Vattenmyndighet för Bottenvikens vattendistrikt, har tagit emot Regeringskansliets begäran om yttrande angående betänkandet "En säker tillgång till dricksvatten" (SOU 2021:81). Länsstyrelsen i Norrbottens län har valt att lägga yttrandet från Vattenmyndigheten i Bottenviken som en särskild bilaga till huvudyttrandet. Detta på grund av att utredningens förslag är viktiga ur ett vattenförvaltningsperspektiv, där Vattenmyndigheten har ett särskilt utpekat ansvar likväl som en samordnande funktion för ett större geografiskt område än bara Norrbottens län. Då utredningen föreslår ett Vattenmyndigheterna ska få ett stort utökat ansvar behövs det utrymme för att mer detaljerat analysera och ge synpunkter på förslagen i dessa delar.

Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt lämnar synpunkter på de kapitel av utredningen som anges här nedan. Vi har prioriterat att läsa de delar av utredningen där vattenmyndigheten blir tydligt berörd. Det innebär huvudsakligen att vi har koncentrerat oss på riskbedömning- och riskhantering i tillrinningsområden för uttagspunkter.

Kapitel 11, 12 och 14 har vi inte prioriterat att läsa då vattenmyndigheten inte bör bli berörd.

Övriga icke-kommenterade kapitel har vi läst men har inga synpunkter på.

Sammanfattning av synpunkter

- Vattenmyndigheten tillstyrker utredningens förslag att riskbedömningen avseende tillrinningsområdena för uttagspunkter för dricksvatten ska utföras av vattenmyndigheten. Vattenmyndigheten tillstyrker även att HaV och SGU blir föreskrivande myndigheter avseende riskbedömning och riskhantering i tillrinningsområden avseende uttagspunkter.
- Vattenmyndigheten vill understryka att det behövs förtydligande av ansvar och resurser för att säkerställa att övervakning i tillrinningsområden för vattenuttag blir genomförd enligt vattenmyndigheternas övervakningsprogram.
- SGU och SMHI bör ges i uppdrag att avgränsa tillrinningsområden för uttagspunkter. Om vattenmyndigheten även ska avgränsa tillrinningsområden behöver större resurser tillföras vattenmyndigheten än vad som är föreslaget i betänkandet.
- Vattenmyndigheten efterfrågar ett förtydligande av vilka dricksvattentäkter som ska omfattas av genomförandet av 2020 års dricksvattendirektiv i Sverige.
- Vattenmyndigheten uppmärksammar utredningen på att instruktionerna för rapportering till EU är otydliga. Innan ramarna för rapporteringen av dricksvattendirektivet är bättre kända finns betydande hinder för att kunna skapa en effektiv arbetsprocess avseende rapporteringen.
- Vattenmyndigheten anser att en nationell vägledning bör tas fram på central nivå när det kommer till säkerhetsskyddsklassificering av de olika informationstyperna som kommer behöva hanteras av flera myndigheter och en stor mängd vattenproducenter.

- Vattenmyndigheten vill få möjlighet att ytterligare utreda hur stort utökad anslag som behövs för att genomföra den nya arbetsuppgiften med riskbedömning och riskhantering avseende tillrinningsområden till uttagspunkter för dricksvatten. Vattenmyndigheterna och beredningssekreteriaten begär att få möjlighet att äska mer medel i det fall det behövs.
- Vattenmyndigheten tillstyrker utredningens förslag om att SGU ska få ett utökad anslag men ställer sig frågande till varför inte Havs- och vattenmyndigheten föreslås få ett utökad anslag.
- Vattenmyndigheten tillstyrker att en definition av dricksvatten lyfts in i 5 kap miljöbalken men ställer sig däremot frågande till att begreppet dricksvatten föreslås få olika definitioner i miljöbalken, livsmedelslagen och plan- och bygglagen.
- Vattenmyndigheten ser positivt på att Havs- och vattenmyndigheten och SGU får föreskriftsrätt inom respektive område.

Kapitel 2 Utredningsuppdrag och tillvägagångssätt

Vattenmyndigheten noterar att utredningen lämnat två stora knäckfrågor utanför utredningen. Det gäller vattenbrist och översvämningar samt bristen på övervakning.

Vattenmyndigheten saknar idag möjligheter att säkerställa att den övervakning som krävs, enligt ramdirektivet för vatten, verkligen genomförs. Detta kommer även att gälla för den övervakning som ska bedrivas i tillrinningsområden för uttagspunkter. Vattenmyndigheten vill betona att det finns många brister i nuvarande övervakning och att det kommer att behövas ytterligare övervakning för att uppfylla kraven i det nya dricksvattendirektivet. Precis som när det gäller övervakningen inom vattenförvaltningen behövs dock förtydligande av ansvar och resurser för att säkerställa att övervakning i tillrinningsområden för vattenuttag blir genomförd enligt vattenmyndigheternas övervakningsprogram. I och med att inte de frågorna löses i denna utredning måste det ske någon annanstans.

Vattenmyndigheten konstaterar att det finns stora behov av att på nationell nivå lyfta problematiken med dricksvattnets kvantitet. Det är därför olyckligt att ytterligare ett nationellt dricksvattenuppdrag tydligt prioriterar ned en beskrivning av Sveriges kvantitativa förutsättningar för dricksvattenproduktion. I utredningen nämns till exempel inte 11 kap miljöbalken som myndigheternas ansvarsområden inom dricksvattenproduktion för Havs- och vattenmyndigheten och Länsstyrelserna.

Kapitel 10 Riskbaserad metod för dricksvattensäkerhet

Vattenmyndigheten tillstyrker utredningens förslag att riskbedömningen avseende tillrinningsområdena för uttagspunkter för dricksvatten ska utföras av vattenmyndigheten. Vattenmyndigheten gör riskbedömningar för vattenförekomster och gör därmed en del av jobbet med att bedöma risker för dricksvatten redan idag. Utredningens förslag att riskbedömningen ska göras för tillrinningsområdet kan dock innebära en annan geografisk skala än den vattenmyndigheten använder idag och därför behöver SGU och SMHI ges i uppdrag att avgränsa tillrinningsområden för uttagspunkter. Det är idag SGU och SMHI som, på uppdrag från vattenmyndigheterna, tar fram de geografiska avgränsningarna av vattenförekomster och avrinningsområden till dessa. Det är lämpligt att arbeta på samma sätt vid avgränsning av tillrinningsområden. Det är av stor vikt att dessa avgränsningar tas fram

skyndsamt för att riskbedömningar och riskhanteringsplaner ska hinna beslutas senast år 2027. SGU och SMHI kommer att behöva extra resurser för att genomföra detta arbete.

Vattenmyndigheten förutsätter att den riskbedömning som ska göras i tillrinningsområdena för uttagpunkter för dricksvatten ska ha en detaljeringsgrad motsvarande den som idag utförs inom arbetet med genomförandet av ramdirektivet för vatten. Vattenmyndigheten ser inte att denna kan jämföras med exempelvis lokalkartering i fält av mindre områden såsom genomförs i andra utredningar eller undersökningar.

Vattenmyndigheten tillstyrker att Havs- och vattenmyndigheten och SGU blir föreskrivande myndigheter avseende riskbedömning och riskhantering i tillrinningsområden avseende uttagpunkter. Vattenmyndigheten noterar samtidigt att det är en mycket snäv tidsram från det att direktivet beräknas införlivas i svensk lag tills riskbedömningar och riskhanteringsplaner ska vara på plats. Det är av yttersta vikt att Havs- och vattenmyndigheten och SGU får resursmässiga möjligheter att snabbt leverera nödvändiga föreskrifter och vägledning. För att vattenmyndigheten ska hinna genomföra riskbedömningar och ta fram riskhanteringsplaner behöver föreskrifter finnas på plats senast år 2024.

Vattenmyndigheten vill även framhålla att en riskbedömning som genomförs senast år 2027 till stor del kommer baseras på den övervakning som utförs idag. Vattenmyndighetens bedömning är att det kommer ta tid tills alla brister i övervakningen är åtgärdade, och rimligtvis är detta arbete inte klart till år 2027. Detta sätter vissa ramar för hur detaljerad riskbedömningen för tillrinningsområden för uttagpunkter kommer vara till år 2027.

Vattenmyndigheten tillstyrker utredningens förslag att regeringen bör ge ett uppdrag till Livsmedelsverket och SGU att närmare utreda formerna för ett nytt system för insamling av data från råvattenkontroll.

Vattenmyndigheten tillstyrker att det ska bli obligatoriskt att genomföra provtagning av råvatten och att lämna in råvattendata till datavärd. Dessa data kan vara ett användbart underlag för riskbedömningar och riskhanteringsplaner. En riskbedömning kan dock inte vila på råvattenkontroll enbart. Utredningen är tydlig med att råvattenkontrollen inte är avsedd att ersätta miljöövervakning i stort, utan att det är vattenmyndigheten som skall se till att tillräcklig övervakning bedrivs. I utredningen saknas dock förslag på hur övervakningen ska finansieras och styras så att ändamålsenliga riskbedömningar kan genomföras när dricksvattendirektivet införlivas i svensk lag.

Vattenmyndigheten efterfrågar även ett förtydligande av vilka dricksvattentäkter som ska omfattas av genomförandet av 2020 års dricksvattendirektiv i Sverige. I artikel 3.6 framgår det att vattenleverantörer som tillhandahåller mindre än 10 m³ per dag i genomsnitt eller försörjer färre än 50 personer som en del av en kommersiell eller offentlig verksamhet endast ska omfattas av artiklarna 1–6 och artiklarna 13, 14 och 15 i direktivet samt relevanta bilagor, vilket torde innebära att vattenmyndigheten ändå ska se till att övervakning enligt artikel 13.2.d genomförs för dessa mindre vattentäkter. Vattenmyndigheten konstaterar däremot att undantaget i artikel 3.6 endast rör *kommersiell eller offentlig verksamhet*. Dricksvatten från en *enskild vattentäkt* som tillhandahåller mindre än 10 m³ per dag i genomsnitt eller försörjer färre än 50 personer, om vattnet inte tillhandahålls som en del av en kommersiell eller offentlig verksamhet, får däremot undantas enligt artikel 3.3 d. Det kräver däremot, enligt artikel 3.4, att den berörda befolkningen informeras om att undantagen utnyttjas och om alla åtgärder som kan vidtas för att skydda människors hälsa från de skadliga effekterna av alla slags

föroreningar av dricksvatten. Dessutom ska den berörda befolkningen, i fall då det är uppenbart att kvaliteten på sådant vatten utgör en potentiell fara för människors hälsa, omedelbart ges lämpliga råd. Vattenmyndigheten förespråkar att undantaget i artikel 3.3 ska tillämpas i Sverige men det kräver en tydlig reglering och ansvarsfördelning för de uppgifter som i så fall behöver utföras enligt artikel 3.4.

Vattenmyndigheten efterfrågar ett förtydligande från utredningen att det är upp till Havs- och vattenmyndigheten och SGU att i sina roller som föreskrivande och vägledande myndigheter vägleda, inte bara att risken ska bedömas, men också hur. Exempelvis står det att vattenmyndigheten ska ta hänsyn till klimatförändringar i riskbedömningen. Vattenbrist och översvämningar riskerar att påverka tillgången och kvaliteten på dricksvatten. I beskrivningen av riskbedömningar i tillrinningsområden till uttagpunkter nämns kort att den riskbaserade metoden bör ta större hänsyn till hur klimatförändringarna påverkar vattenresurserna men inte närmare hur det ska göras. Detta behöver beskrivas i föreskrifterna. Ytterligare ett exempel är hur riskbedömningen av tillrinningsområden för uttagpunkter ska förhålla sig till andra ämnen än de som listas i dricksvattendirektivets bilagor.

Vattenmyndigheten vill förtydliga att det myndighetsgemensamma arbetet med att åtgärda brister i övervakningen inom "Full koll på våra vatten" kommer att peka ut behov och brister, men det kommer inte vara möjligt att fullt ut åtgärda bristerna inom arbetet. Ett moment inom "Full koll på våra vatten" är att utveckla en strategi för organisation av övervakningen samt finansieringsform. Strategin kommer att behöva diskuteras i ett större sammanhang med departement/regering. För att uppfylla övervakningsbehoven kommer det att krävas ökade resurser till övervakning och eventuellt ändringar i författningar.

Kapitel 15 Övervakning av dricksvatten och bristande iakttagande av parametervärden

Vattenmyndigheten tillstyrker att vattenmyndigheterna får ansvar för att ta fram och besluta om övervakningen i tillrinningsområden för vattenuttag då det ansvaret redan finns enligt vattenförvaltningsförordningen. Precis som när det gäller vattenförvaltningen behövs dock förtydligande av ansvar och resurser för att säkerställa att övervakning i tillrinningsområden för vattenuttag blir genomförd enligt vattenmyndigheternas övervakningsprogram. Samma förhållanden gäller för övervakning av ämnen från bevakningslistan.

Vattenmyndigheten tillstyrker att riskhanteringsåtgärder inom tillrinningsområden till uttagpunkter utifrån bevakningslistan ska hanteras av vattenmyndigheterna, men för att det ska fungera fullt ut krävs säkra riskbedömningar som i sin tur är beroende av bra övervakning. Det kan övervägas om Livsmedelsverket borde vara ansvariga för vägledningen kring detta för att få en bättre samordning av all övervakning kopplad till bevakningslistan.

Vattenmyndigheten tillstyrker att Havs- och vattenmyndigheten och SGU får i uppdrag att bedöma vilka krav i artikel 13 som är relevanta för den övervakning som ska ske inom ramen för riskbedömningen avseende tillrinningsområdena för uttagpunkter för dricksvatten. Det är viktigt att Havs- och vattenmyndigheten och SGU snabbt producerar nödvändiga föreskrifter och vägledning kring detta.

Vattenmyndigheten noterar att kontrollmyndigheten (framför allt kommuner) föreslås få i uppdrag att tillåta minskning eller kräva utvidgning av verksamhetsutövarens (dricksvattenproducentens) övervakning. Detta förutsätter en tät dialog med den myndighet

som genomför riskbedömningar i tillrinningsområdet, det vill säga vattenmyndigheten enligt utredningens förslag. Vägledning från nationella myndigheter behövs.

Vattenmyndigheten tillstyrker att verksamhetsutövaren (dricksvattenproducenten) ska vara skyldig att vidta åtgärder, om det vid provtagningen av dricksvattnet skulle visa sig att uppställda parametervärden inte iakttas vid den punkt där de normalt ska iakttas.

Vattenmyndigheten anser att gränsdragningsproblem enligt artikel 13 bör diskuteras och beslutas på departements- eller nationell myndighetsnivå. Den Nationella samordningsgruppen kan vara en diskussionspartner, men bör inte ha avgörande beslutanderätt.

Kapitel 18 System för rapportering

Eventuellt behövs ett nytt eget system för rapportering för 2020 års dricksvattendirektivs krav.

Det behövs ett system för att lägga in all information och sedan kunna ta ut data för rapporteringen. Detta ingår inte i nuvarande Vatteninformation Sverige (VISS) och inte heller i det utvecklingsprojekt (VISS 2.0) som länsstyrelserna nu utvecklar. Detta behöver man ta höjd för och resurssätta hos den myndighet som får ansvaret för rapporteringen.

Vattenmyndigheten kan konstatera att så länge förutsättningar kring tid, innehåll och omfattning för kommande rapportering enligt 2020 års dricksvattendirektiv inte är kända, och ifall rapporteringen ska ligga under vattenmyndigheternas ansvar, så innebär det osäkerheter kring hur arbetsinsatsen för rapporteringen ska hanteras. I vattenförvaltningens arbete styr rapporteringskraven till viss del struktur och planering för hela arbetsgenomförandet. Innan ramarna för rapporteringen av dricksvattendirektivet är bättre kända, finns betydande hinder för att kunna skapa en effektiv arbetsprocess där Sverige i slutändan kan lämna ifrån sig relevant information till EU-kommissionen i rätt tid.

Vattenmyndigheten vill i sammanhanget också lyfta frågan om att huvudansvar för rapporteringen skulle kunna ligga hos Livsmedelsverket för att samordnas med annan rapportering som Livsmedelsverket ansvarar för. Det skulle kunna ge samordningsvinster.

Kapitel 19 Informationssäkerhet och sekretess

Vattenmyndigheten instämmer i att de befintliga bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen är tillräckliga för att skydda känsliga uppgifter i de riskbedömningar som enligt 2020 års dricksvattendirektiv ska utföras gällande tillrinningsområdena för uttagpunkter för dricksvatten.

Vattenmyndigheten tillstyrker även utredningens förslag till en ny paragraf, 7 a kap 3 § vattenförvaltningsförordningen, som ger en skyldighet för varje vattenmyndighet att informera berörda verksamhetsutövare om den riskbedömning som vattenmyndigheten ska utföra rörande tillrinningsområden för uttagpunkter för dricksvatten. Det kan konstateras att det med stöd av befintliga sekretessbrytande bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen tillsammans med nyss nämnda paragraf kommer vara möjligt att delge nödvändig information till de verksamhetsutövare som omfattas av offentlighets- och sekretesslagen.

Vattenmyndigheten befarar däremot att sekretessbedömningarna kommer orsaka svårare ställningstaganden när det kommer till informationsskyldigheten till enskilda

vattenproducenter som inte kan jämföras med myndigheter enligt offentlighets- och sekretesslagen. Utredningen konstaterar på sidan 422 att det är viktigt att vattenmyndigheterna är varsamma med vilka uppgifter som tas med i en riskbedömning som en sådan aktör ska ta del av, men att riskbedömningen ändå måste innehålla relevant information för just den verksamhetsutövaren. Vattenmyndigheten ställer sig här frågande till om det inte kan behövas en sekretessbrytande bestämmelse för att även de vattenproducenterna, som inte kan jämföras med myndigheter enligt offentlighets- och sekretesslagen, ska bli garanterade samma information som exempelvis kommunala vattenproducenter? Vattenmyndigheten konstaterar att risken finns att vattenmyndigheterna kommer ha en skyldighet enligt vattenförvaltningsförordningen som hindras av offentlighets- och sekretesslagen, förutsatt att det inte går att tillämpa bestämmelsen om nödvändigt utlämnande i 10 kap 2 § offentlighets- och sekretesslagen.

Vattenmyndigheten instämmer i utredningens skrivning på sidan 419 att det är svårt för utredningen att lämna någon generell vägledning för hur utlämnande myndighet ska hantera sekretessprövningen när någon begär ut uppgifter om exempelvis riskbedömningarna. En sekretessprövning måste ske i varje enskilt fall. Vattenmyndigheten anser däremot att en nationell vägledning bör tas fram på *central nivå* när det kommer till säkerhetsskyddsklassificering av de olika informationstyperna som kommer behöva hanteras av flera myndigheter och en stor mängd vattenproducenter. En vägledning som ger samsyn kring säkerhetsskyddsklassificeringen hade underlättat säkerhetsskyddsarbetet och framförallt ökat informationssäkerheten. Mot denna bakgrund tillstyrker vattenmyndigheten inte förslaget som utredningen beskriver på sidan 420, att för de fall myndigheter upplever skillnader i hur känsliga uppgifter hanteras och önskar en samsyn om detta får en sådan diskussion föras mellan berörda myndigheter och kommuner, exempelvis inom ramen för den Nationella samordningsgruppen för dricksvatten. Vattenmyndigheten menar att skadan redan kan vara skedd om en vägledning börjar tas fram först *efter* att en upplevd skillnad konstaterats. Det bör vara upp till centrala expertmyndigheter att i förväg ta fram en nationell vägledning och inte upp till tillämpande myndigheter att konstruera en under arbetets gång.

Vattenmyndigheten tillstyrker utredningens bedömning att de möjligheter som finns att avvika från EU-rapporteringskraven med hänvisning till artikel 13.1 i Inspiredirektivet bör nyttjas fullt ut och att känsliga uppgifter som är sekretessbelagda enligt svensk rätt inte bör lämnas vidare för EU-rapportering. Vattenmyndigheten tillstyrker även de nya föreslagna styckena i 9 kap 1 § vattenförvaltningsförordningen som reglerar vilken information som ska undantas från EU-rapporteringen.

Något som vattenmyndigheten saknar i utredningens är ett resonemang kring IT-säkerhet. Då 2020 års dricksvattendirektiv förutsätter att känslig information ska hanteras på aggregerad nivå kräver det att informationen hanteras i ett eller flera tillräckligt säkra IT-system. Vem ska ansvara för och finansiera att sådana IT-system tas fram i de fall det visar sig att dagens IT-system inte är tillräckligt säkra för de informationsmängder som direktivet förutsätter att ska hanteras?

Kapitel 21 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Vattenmyndigheten tillstyrker utredningens förslag att de nya bestämmelserna ska träda ikraft 1 januari 2023.

Kapitel 22 Konsekvensutredning

Genomförandet av direktivet innebär stora och tidskrävande nya arbetsuppgifter för flera olika aktörer. För att resultatet ska bli bra är det viktigt att de aktörer som ska genomföra arbetet får tillräckliga resurser för utförandet.

Vattenmyndigheten vill få möjlighet att ytterligare utreda hur stort utökat anslag som behövs för att genomföra den nya arbetsuppgiften med riskbedömning och riskhantering avseende tillrinningsområden till uttagpunkter för dricksvatten. Nya system för riskbedömningar och rapporteringar kommer att behöva byggas upp och det kommer att kräva mycket resurser. Vattenmyndigheterna och beredningssekretariaten begär att få möjlighet att äska mer medel i det fall det behövs. För att bedöma behoven behöver vattenmyndigheten få tydliga riktlinjer kring avgränsningen av uppdraget. Det gäller bland annat vem som ska ansvara för att avgränsa tillrinningsområden för uttagpunkter och om vattentäkter med uttag mindre än 10 m³/dygn eller mindre än 50 anslutna personer ska omfattas av riskbedömningarna eller inte. Vattenmyndigheten vill även understryka att det utökade anslaget endast kommer kunna minskas efter år 2027 under förutsättning att arbetet med den riskbaserade metoden i alla väsentliga delar är fullt finansierad, framförallt avseende övervakning, och fungerar på ett tillfredsställande sätt. Det, å sin sida, förutsätter att föreskrifter och tydliga vägledningar är på plats i god tid, senast år 2024 för att allt arbete inför beslut ska hinna göras till år 2027, samt att beredningssekretariaten är fullt bemannade och att den övervakning som är nödvändig för arbetet är finansierad och genomförs med fungerande datavårdskap.

Det finns, vilket även utredningen konstaterar, en otydlighet i hur EU-rapporteringen ska genomföras, framförallt avseende omfattning och tid. Därför finns det även risk för resursbrist hos vattenmyndigheten i samband med EU-rapporteringen beroende på när EU-rapporteringen ska genomföras och på vilket sätt eftersom arbetet riskerar att behöva ske samtidigt som förberedelsen och genomförandet görs av den EU-rapportering som ska ske enligt ramdirektivet för vatten.

Vattenmyndigheten vill påpeka att ett system för hantering av data och rapportering behöver byggas upp alternativt att nuvarande system, VISS, modifieras. Även det kommer att kräva stora resurser som inte finns hos vattenmyndigheterna idag.

Vattenmyndigheten tillstyrker utredningens förslag om att SGU ska få ett utökat anslag men ställer sig frågande till varför inte Havs- och vattenmyndigheten föreslås få ett utökat anslag. Ett effektivt genomförande av 2020 års dricksvattendirektiv förutsätter att nödvändiga föreskrifter och tydliga vägledningar tas fram tidigt i processen. Vattenmyndigheten befarar att en resursbrist hos Havs- och vattenmyndigheten kan resultera i att föreskrifter och vägledningar dröjer vilket i sin tur kommer ha en negativ effekt på hela genomförandearbetet.

Det är idag SGU och SMHI som tar fram de geografiska avgränsningarna av vattenförekomster och avrinningsområden till dessa. De är bäst skickade att avgränsa även tillrinningsområden för uttagpunkter och det är viktigt att det finns medel för dem att utföra arbetet.

Vattenmyndigheten instämmer i utredningens bedömning att den nytta som ett riskbaserat synsätt ger upphov till, tillsammans med vattenförvaltningen i övrigt, i förlängningen får anses vara samhällsekonomiskt motiverat. Detsamma gäller för ökade kostnader för övervakning av dricksvattnet.

Vattenmyndigheten understryker utredningens kommentar att en del av övervakningen inom vattenförvaltningen kommer att behöva finansiering. Detta måste lösas för att övervakningen ska kunna fungera och ändamålsenliga riskbedömningar avseende tillrinningsområden för uttagspunkter ska kunna genomföras.

Vattenmyndigheten anser att idéerna om en vattenmiljöavgift är mycket intressanta och att en livsmedelskontrollavgift skulle kunna bli en del av systemet. Det bör utredas ytterligare.

Kapitel 1 och 23 Författningsförslag och Författningskommentarer

Vattenmyndigheten tillstyrker att en definition av dricksvatten lyfts in i 5 kap miljöbalken men ställer sig däremot frågande till att begreppet dricksvatten föreslås få olika definitioner i miljöbalken, livsmedelslagen och plan- och bygglagen.

Vattenmyndigheten anser att det behöver vara möjligt för vattenmyndigheterna att begära in uppgifter även från andra än kommuner enligt 7a kap 2 § vattenförvaltningsförordningen. Om vi inte får del av uppgifter från exempelvis gemensamhetsanläggningar eller va-bolag kan det innebära svårigheter att utföra riskbedömningarna i tillrinningsområden.

Vattenmyndigheten anser inte att genomförandet av 2020 års dricksvattendirektiv ska innebära en ny ordning där vattenmyndigheterna ges möjlighet att rikta åtgärder direkt till verksamhetsutövare. I författningskommentaren till 7 a kap 5 § vattenförvaltningsförordningen på sidan 512 i utredningen står det att *"en riskhanteringsåtgärd enligt artikel 8.5 i 2020 års dricksvattendirektiv kan också vara att besluta om ytterligare övervakning i tillrinningsområdena för uttagspunkter för dricksvatten"*. Den ytterligare övervakningen som tas upp i artikel 8.5 riktar sig till vattenleverantörer. Åtgärderna i de åtgärdsprogram som vattenmyndigheten tar fram får endast rikta sig till myndigheter och kommuner och åtgärderna får inte vara riktade till myndigheter och kommuner i deras egenskap av verksamhetsutövare, något som har förtydligats i regeringsbeslutet den 6 oktober 2016, M2015/01776/Nm. Utredningen är även tydlig med att de riskhanteringsåtgärder som vattenmyndigheten beslutar om ska rikta sig mot myndigheter och kommuner, se sidan 511 i utredningen. Utredningens resonemang i författningskommentarerna till 7 a kap 4 och 5 §§ vattenförvaltningsförordningen går emot varandra i den här frågan. Vattenmyndigheten anser att det hade varit lämpligare att i författningskommentaren till 7 a kap 5 § vattenförvaltningsförordningen hänvisa till artikel 8.4 c i 2020 års dricksvattendirektiv.

Vattenmyndigheten tillstyrker utredningens förslag om ett tillägg i 5 kap 9 § miljöbalken. Vattenmyndigheten anser dock att tillägget bör ändras så att det föreslagna nya tredje stycket, "[e]tt åtgärdsprogram för vatten får även omfatta och innehålla andra åtgärder än sådana som behövs för att följa en miljökvalitetsnorm, om det behövs för att skydda kvaliteten på dricksvatten", bör lyftas in i slutet av paragrafens första stycke och "att skydda kvaliteten på dricksvatten" bör lyftas in i andra stycket punkt 2 och 3. Att lyfta in enbart ett nytt tredje stycke i 5 kap 9 § miljöbalken öppnar för en tolkning där åtgärder som behövs för att skydda kvaliteten på dricksvatten kan rikta sig till andra än myndigheter och kommuner då det kan tolkas att andra stycket punkt 2 och 3 endast rör åtgärder kopplade till miljökvalitetsnormer. En sådan tolkning hade riskerat att särställa riskhanteringsåtgärderna i förhållande till den åtgärdssystematik som följer enligt det svenska genomförandet av ramdirektivet för vatten.

Vattenmyndigheten tillstyrker att Havs- och vattenmyndigheten och SGU får föreskriftsrätt inom respektive område. Här vill vattenmyndigheten framhålla vikten av att sådana

föreskrifter tas fram i god tid, senast år 2024 för att allt arbete inför beslut ska hinna göras till år 2027. Vattenmyndigheten konstaterar även att 2020 års dricksvattendirektiv överlämnar till medlemsstaterna att göra egna ställningstaganden i flera fall, exempelvis att definiera tillrinningsområde. Vattenmyndigheten vill poängtera vikten av att dessa ställningstaganden görs i de nationella föreskrifterna och vägledningarna på central nivå. Vattenmyndigheten förespråkar därför att tydliga regeringsuppdrag tas fram till de centrala myndigheterna och att det tydliggörs var ansvarsgränserna ska gå mellan myndigheterna.

Vattenmyndigheten konstaterar att det införs krav i vattenförvaltningsförordningen att riskhanteringsåtgärderna ska ingå i det åtgärdsprogram som ska tas fram enligt artikel 11 i ramdirektivet för vatten. Sista beslutsdatum för riskhanteringsåtgärderna enligt dricksvattendirektivet är 12 juli 2027 och sista beslutsdatum för åtgärdsprogrammet enligt ramdirektivet för vatten är 22 december 2027. Vattenmyndigheten anser att det behöver förtydligas att framtagandet av riskhanteringsåtgärderna och åtgärdsprogrammet enligt ramdirektivet för vatten kan ske genom parallella beslutsprocesser och att de redan beslutade riskhanteringsåtgärderna i efterhand kan lyftas in i det åtgärdsprogram som ska tas fram enligt ramdirektivet för vatten. Att båda beslutsprocesserna ska genomföras samtidigt ser inte vattenmyndigheten är möjligt rent tidsmässigt då det skulle förkorta vattenförvaltningscykeln enligt ramdirektivet för vatten med ca ett halvår.

Vattenmyndigheten önskar ett tydligare resonemang rörande 7 a kap 3 § vattenförvaltningsförordningen. I den nya föreslagna paragrafen framgår det att varje vattenmyndighet *på ett lämpligt sätt* ska informera de verksamhetsutövare som producerar dricksvatten eller tillhandahåller det från en distributionsanläggning om riskbedömningen av tillrinningsområdet. Frågan om vad som ska anses vara *ett lämpligt sätt* berörs inte närmare i utredningen varken i samband med författningskommentarerna i kap 23 eller under kap 10.4.4. Den föreslagna nya paragrafen 7 a kap 3 § vattenförvaltningsförordningen ingår inte i 7 a kap 7 § vattenförvaltningsförordningen där Havs- och vattenmyndighetens och SGU:s föreskriftsrätt tas upp. Vattenmyndigheten bedömer att det vore lämpligt att Havs- och vattenmyndigheten och SGU ska få möjlighet att ta fram föreskrifter om hur det här informationsutbytet ska gå till och under vilka former. Tydliga förutsättningar för informationsutbytet hade gagnat både vattenmyndigheterna och vattenproducenterna.